Anul I, Nr. 3 Joi 28 Noemvrie 1935

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIA” SIBIU

Sfarmă-Piatră

Director: **Al. Gregorian** ■ Redacția și Administrația: Str. Agricultori, 45 ■ Telefon 3.60.99 și 3.76.05

Boerul o cotește la „dreapta“...

Lei 6

Câinele Titulescu

D. N. Titulescu e ceeace este: adică ministrul Afacerilor externe al României. Şi este aşa cum e: adică nici mai mare decum îl arată elogiile ce i se aduc şi nici mai mic decât se străduiesc să-l înfăţişeze criticele adesea foarte violente.

Ceeace trebuie subliniat e că elogiile internaţionale se menţin cu tenacitate din aceleaşi surse permanente; pe când criticele ori cât de acerbe, variază din an în an şi chiar din anotimp în anotimp.

Să ne gândim bunăoară la atitudinea Italiei faţă de d. N. Titulescu. In calitatea de primum movens al Micei Înţelegeri, d-sa a fost permanent criticat, violent criticat de presa şi de cancelaria diplomatică italiană. Fiindcă atâta vreme cât Roma, urmărindu-şi propii interese, legitime din punctul ei de vedere, a agitat chestiunea revizionismului în Europa Centrală, d. N. Titulescu care, prin forţa lucrurilor, era antirevizionist, însemna o piedică şi trebuia criticat aspru şi neîndurat. Asprimea acestei critici a luat un caracter de violenţă maximă când ministrul nostru de Externe a fost nevoit să reducă la nulitate Pactul în patru, propus de Roma, pact care ne lăsa pe noi absolut pe dinafară dela hotărîrile ce s'ar fi luat pe socoteala noastră.

Astăzi, ceeace vedem aproape nu ne vine să credem: criticile italiene au încetat. Ba mai mult decât atât: ministrul Italiei la Bucureşti, d. Ugo Sola, în lungul interview publicat acum câtva timp în presa noastră, lasă să înţelegem uşor anumite elogii la adresa ministrului nostru de Externe. Un asemenea fapt nu e lipsit de însemnătate. Plenipotenţiarii Italiei, chiar când sunt foarte inteligenţi, cum e cazul d-lui Ugo Sola, nu vorbesc niciodată sua sponte. Inapoia ieşirilor lor stă totdeauna o indicaţie dela Roma. Şi dacă ni s'a părut că descifrăm în declaraţiile d-lui Sola anume elogii pentru d. N. Titulescu, credem că nu ne-am înşelat când am văzut sursa lor în Palazzo Venezia, de unde comandă Ducele.

Intr'adevăr, dela pretextul revizionist, pe care l-a agitat multă vreme Italia, fără să-l creadă altceva decât un pretext abil, şi dela Pactul în patru, situaţia s'a schimbat mult. Două fapte importante s'au interpus: acordul dela 7 Ianuarie, dintre Roma şi Paris, şi chestiunea războiului italo-abisinian. In amândouă aceste fapte există o colaborare a ministrului nostru de Externe. Se pare că d. N. Titulescu, care se bucură de autoritate nu numai la Bucureşti, a cântărit destul de greu în hotărîrea Parisului de a se apropia de Roma. Lucrul acesta d. Benito Mussolini l-a ştiut la timp şi l-a manifestat prin celebra glumă adresată d-lui Lucien Romier, după încheierea acordului franco-italian.

— Ei, Romier, multă vreme Titulescu o să mai fie ministru de Externe al... Franţei?!

Când a izbucnit războiul în Abisinia, d. N. Titulescu şi-a declarat făţiş, în presa românească, sentimentele sale pentru Italia. Iar la Geneva, în lunga şi complicata discuţie a sancţiunilor, baronul Aloisi, reprezentantul Romei, n'a avut un sprijinitor mai cald decât d. N. Titulescu.

Astfel de atitudini, emoţionante, cu cât situaţiile pentru Italia erau mai importante sau mai dificile, sunt de natură să topească ghiaţa unor anume resentimente şi suspiciuni din trecut. Violenţa criticilor italiene de altă dată se moaie şi ea, sublimată în elogiile de care am pomenit.

A câştigat şi România ceva din această situaţie schimbată? Noi credem că da. Şi încă foarte mult. O punte amicală s'a întins între Bucureşti şi Roma. Mâine se poate întâmpla ca Ducele să fie cel mai puternic factor al politicei europene. Prevăzător, d. N. Titulescu şi-a adunat proviziuni preţioase pentru această eventualitate.

Dece am povestit aici aceste lucruri? Fiindcă ni se pare că dintr'un asemenea episod de politică diplomatică descifrăm mai limpede metoda de lucru a d-lui N. Titulescu. Ministrul nostru de Externe are o metodă lentă, în raport invers cu inteligenţa vie pe care nimeni nu i-o contestă. Misiunea sa, care e a oricărui ministru de Externe, e aceea de a păstra bunele raporturi existente, de a creea raporturi noi fără să stîrbească pe cele vechi şi de a evita complicaţii păgubitoare pentru ţara sa. Statele mari şi puternice, care stau prin ele însile, pot modifica aceste raporturi prin metode rapide, uneori brusce, după măsura ponderii lor internaţionale. E România în această situaţie? Din nenorocire nu e. Noi, — dece să n'o spunem? — n'avem nici forţa care se impune dela sine nici prestigiul unei politici lăuntrice, care să ne facă respectaţi în afară. Un stat puternic în spatele unui diplomat mediocru face ca problemele internaţionale, ce-l privesc, să se rezolve ca dela sine, fără exigenţe geniale din partea respectivului diplomat. Dacă în arena luptelor diplomatice, d. N. Titulescu ar avea în spate un asemenea stat, nimeni nu i-ar mai pretinde geniu în fiecare clipă ministrului nostru de Externe! In ce ne priveşte, situaţia e aproape tragică şi e mai bine s'o tăcem aici, pentru fărâmă de demnitate naţională pe care o mai avem. Dar în asemenea condiţii, ministrul nostru de Externe, oricare ar fi el, e nevoit să-şi creeze, să-şi inventeze metode proprii de lucru pentru a-şi îndeplini misiunea.

Cum a procedat d. N. Titulescu în cazul cu Italia? Situaţia era, trebuie s'o recunoaştem, foarte grea. România, pe sub toate tratatele şi pe sub toate obligaţiile internaţionale, e în permanentă duşmănie cu Ungaria care cere Ardealul înnapoi. In această duşmănie ce se desfăşoară pe plan larg internaţional, Italia s'a arătat de partea Ungariei revizioniste. Nu din pricină că d. Mussolini ar fi convins de dreptatea cauzei maghiare, ci fiindcă îmbrăţişarea acestei cauze maghiare era un simplu pretext care trebuia să ducă la acordul cu Franţa, acord care îi era necesar Ducelui în războiul ce-l plănuia încă de mult împotriva Abisiniei. E, dacă voiti, povestea lui „unde dai şi unde crapă". Dar exact aşa e jocul politicei internaţionale. Prin urmare, din motive cu totul altele, noi aveam în faţă ostilitatea Italiei. Ministrul nostru de Externe se bucura personal, de aceeaşi ostilitate ca şef al Micei Înţelegeri. Care a fost metoda sa în această chestiune? D. N. Titulescu a înghiţit ani de zile injuriile violente ale Romei şi a pândit momentul internaţional când să poată oferi Ducelui italian serviciile sale. Momentul acesta i s'a oferit în acordul Romei cu Parisul şi în chestiunea sancţiunilor geneveze. Nevoia te face să-ţi cunoşti prietenii. Şi Ducele a observat că omul României, înjuriat îndelung de presa italiană poate fi un superb prieten la nevoie. Moralmente, Italia e dezarmată faţă de România. Dar acest câştig al nostru, care, încâodată, e considerabil, se întemeiază pe sacrificiile personale ale d-lui N. Titulescu.

Iată metoda d-lui Titulescu: neavând în spate un stat de forţă şi de prestigiu, el e nevoit ca, prin sacrificii personale, pândite şi calculate cu o răbdare imensă ca şi inteligenţa lui, să dezarmeze rând pe rând adversarii ţării sale şi să-i reducă cel puţin la o atitudine de neutralitate faţă de cauza românească. Luaţi şi analizaţi fiecare în parte din actele sale diplomatice în respectarea tratatelor şi, deci, în păstrarea graniţelor noastre, şi veţi descoperi că fiecare succes al cauzei româneşti se întemeiază pe un considerabil serviciu personal, prestat de d. N. Titulescu unuia sau altuia dintre statele cu greutate în problemele internaţionale. Marghiloman a spus odată o vorbă mare în legătură cu rolul pe care l-a avut sub ocupaţia germană: „Am fost câinele credincios pe treptele Dinastiei". Dar Marghiloman era acuzat atunci de trădare. Nu e, firește, aceasta situaţia d-lui N. Titulescu, deşi o parte din opinia noastră publică îl suspectează adesea, neînţelegându-i tactica şi intenţiile. Dar despre el se poate spune ca suprem omagiu că e câinele credincios al graniţelor României. Când se vor cunoaşte bine toate dedesupturile diplomatice, acea parte dintre români, care încă îl suspectează, va înţelege că, dacă graniţele României au fost cucerite cu sacrificiile de sânge ale eroilor noştri, ele sunt păzite prin sacrificiile de inteligenţă ale ministrului nostru de Externe. Şi omul acesta, paznic neadormit al patrimoniului românesc, va creşte superb în toată splendoarea nepătată a naţionalismului său.

Ceeace este paradoxal e că tocmai o parte din lumea noastră naţionalistă îl suspectează. Pe deoparte, ni se pare aproape naturală această suspiciune. Lumea noastră naţionalistă e tânără, entuziastă şi nerăbdătoare. Nerăbdătoare mai ales să vadă odată această ţară ridicată din restriştea la mărirea şi la prestigiul pe care le merită sub soare. Entuziasmul ei admirabil şi nerăbdător nu ritmează însă cu metoda lentă şi sinuoasă a d-lui N. Titulescu. Tinerii noştri naţionalişti l-ar vrea pe d. Titulescu, dintr'un singur salt, exponentul îmbrăţişerii noastre cu Italia fascistă şi cu Germania hitleristă. Şi fiindcă aceste momente delirante nu vin atât de repede, cum le-ar cere sufletul lor nerăbdător şi tânăr, ministrul de Externe e adesea suspectat în naţionalismul său. Dar gândiţi-vă, dragi camarazi de credinţă şi de luptă, că omul acesta, oricât de dotat ar fi el, are în spate o Românie oficială democrată, care trăieşte şi lucrează încă în prejudecăţile şi superstiţiile masono-democratice. Cu un asemenea sprijin în spate, ministrul de Externe, oricât de genial ar fi el, nu poate realiza de unul singur marile deziderate ale naţionalismului integral în materie de politică internaţională. In situaţia actuală, el e nevoit să lucreze cu instrumentele pe care în mod oficial le are la îndemână.

Dar ţelurile politicei sale diplomatice, d. N. Titulescu le-a exprimat nu odată în această formulă lapidară: „Prin Paris la Roma şi prin Roma la Paris; prin Paris la Berlin şi prin Berlin la Paris".

E un alt deziderat extern al naţionalismului integral?

„Prin Paris la Roma şi prin Roma la Paris" e o cale complicată pe care se desfăşoară în ultimul timp activitatea ministrului nostru de Externe. Dar nu însemnează aceasta o garanţie că va urma şi cel'lalt deziderat naţionalist: „Prin Paris la Berlin şi prin Berlin la Paris"?

E o chestiune de răbdare şi o chestiune de moment pe care le cere metoda lentă şi sinuoasă cu care e nevoit să lucreze, în condiţiile actuale, d. N. Titulescu.

Accelerarea acestei metode atârnă în mare parte de biruinţa naţionalismului în politica noastră internă.

Căci un factor determinant e ceeace tu, ca diplomat, ai în spate.

Juvenal

şi noi, naţionaliştii

D. STERE LA 70 DE ANI

Aniversarea, în felul ei puțin sgomotoasă oricum, a d-lui Constantin Stere, o vârstă pe care o văd par'că privindu-se în oglindă fără ecou și fără răspuns, mi se pare că tentează pe cercetătorul

oricât de puțin atent, cu o foarte melancolică privire peste misterele destinelor omenești. D. Constantin Stere a împlinit 70 de ani în singurătatea conacului său dela Bucov, de unde gazetarii l-au scos — atât de bătrân! — și au încercat inutil să-l facă mai actual. A fost o încercare nerespectoasă poate, zadarnică în orice caz, de a se da viață și acum, din nou, unui om care poate niciodată nu a trăit mai mult.

Agitația lui, fără odihnă, adevărat — dar ea nu ar trebui să ne rătăciască prea mult! Ce viață ar putea să fie aceea care, cu respirația ei prodigioasă, să recunoaștem, n'a putut să aducă însă nici cel puțin o iluzie de adevăr? Articolele acestea chiar, de curând, dela prieteni sau dela adversari, cari au sărbătorit destul de melancolic pe septuagenarul dela Bucov, cașicând s'ar fi ratificat unanim retragerea lui definitiv din viață, mi s'au părut mai mult un lung și uniform panegiric peste o groapă în care bate încă, nu știu cum, o inimă stinsă demult, — dar nicăieri n'am văzut bilanțul pozitiv al d-lui Stere, ce a făcut, ce lasă el după o trudă laborioasă pe care n'o contestăm... Constantin Stere îmi apare astfel la acest poate ultim popas de viață, ca un permanent condamnat la cele mai sterile munci, pe care dealtfel nimeni nu le-ar fi făcut cu mai multă patimă decât el!

Cărturar, om politic, ideolog — d. Stere stă acum la 70 de ani pe un *chaise-longue*, ca o odihnă ce i se cuvine, și privește scurgându-se peste ani și peste umbra lui de azi, tot nisipul pe care a clădit mediocre castele de gânduri și cărți... Il va fi consolând oare pe d. Stere compasiunea generos de admirativă a contemporanilor, izbutește el poate să simtă câtă ghiață se ascunde în aceste consacrări de departe ca o acceptare mulțumită a unei definitive despărțiri?.. Ar fi bine cu siguranță ca d. Stere să nu-și mai turbure amurgul cu aceste umbre care l-ar dezola... Această distracție bătrânească însă, amuzant *violon d'Ingres*, care-l apleacă acum pe bătrân peste o masă de scris cu supremul curaj de a scrie „romane", e adevărat, sunt convins, că i-ar putea servi ca un reconfortant antidot.

D. Stere despărțit iremediabil de prezent, așa cum fără să știe poate el a fost toată viața,—mirosind acum serele de trandafiri și probabil sugrumând foarte multe regrete, îl vedem trăgând polițe liniștit asupra unei lumi viitoare... n'am să vă ascund că mi se pare pitoresc omul acesta, oricum, și atitudinea lui, deși vom arăta că nu are nimic voluntar, nu e totuși lipsită de o majestate indiferentă și care ne place.

Dar d. Stere a promis totdeauna mai mult decât a putut să dea — și e dureros să ne gândim că o vieață atâta de mult torturată a fost organic sterilă, nu a izbutit să dea absolut nimic. Mă gândesc deaceea acum cu multă tristețe și la romanele lui, o consolare pe care am fi bucuroși să i-o putem lăsa... Dar nu vi se pare că scrie atâta de repede și că scrie atâta de mult! Ce este frenezia aceasta, la o vârstă oarecum înaintată, cu care el își înnecă par'că într'un doliu de cerneală atâta sombru trecut?... Și Balzac a scris mult și a scris repede, e adevărat, dar Balzac era scriitor! Iar Caragiale, care tot scriitor era, a scris foarte puțin și foarte încet... Eu n'am avut timp să citesc romanele d-lui Stere, nu știu dacă voiu avea timp vreodată, dar știu că un scriitor s'ar fi putut identifica timp de șeapte decenii, ar fi fost imposibil să nu ne apară înainte de a i se vedea tâmpla căruntă, așa încât mărturisesc că m'aș mira foarte mult dacă într'o seară risipitoare, citind *In pragul revoluției*, mi s'ar revela un „romancier"... D. Stere se grăbește din nou! A fost drama existenței lui de a se grăbi toată viața, pe loc. El totdeauna ne-a arătat un om, pe care nu l-am găsit... Masca lui ibseniană, ca un Gabriel Borkman siberian, ce torente a încercat să prăvale din înălțimi și acum când, aruncat de lume, s'a resemnat să fugă de ea, — unde l-ați văzut d-voastră strivit de torenți, transfigurat la poalele unui munte, lipit de cer?... Cu această atitudine eroică însă, d. Stere a trăit totuș foarte comod în băcănia măruntelor noastre vieți, dar consumația pe care ne-a servit-o el, ne-a intoxicat totdeauna ca o otravă pe care o identificam ușor...

In aspectul straniu al acestui om cu ochi în care plâng furtuni, cu plete căzând dezolate pe frunte, în toată atitudinea lui de protestare și de răscoală, am fi bănuit, fascinați, un novator sau cine știe ce vizionar sortit să surpe orânduieli infame, și peste ele să așeze nu importă ce, o glorioasă nebunie, un triumfal delir...

Din toate astea însă d. Stere nu a produs decât... un partid politic. Partidul național țărănesc... Iar singurul lui discipol, nu s'ar cuveni să fie decât d. Ion Mihalache!

. A...

Să trăești 70 de ani, ca să nu faci decât atât, să-l scoți din neant pe d. Mihalache — să fim drepți, iată ce mi se parte un foarte ingrat destin. Și poate că d. Stere, numai pentru atât, a uzurpat din anii pe cari altul ar fi trebuit să-i trăiască. Aproape, e nepermis...

Tinerii cari au astăzi 30 de ani s'au născut la vârsta la care d. Stere s'a agitat mai mult, când putea să fie un pontif omul acesta care n'a izbutit totuș să fie decât o anexă intermitentă de club. La 60 de ani maeștrii din occident domină o stare de spirit sau inițiază mari curente de vieață — un Andre Gide sau Maurras, oricât de inegali ar fi dar pentru orgoliul lor cel puțin, nu vor fi trăit inutil.

Cine mai crede în d. Stere astăzi, cum s'ar mai putea crede și cine ce reclamă dela el?!...

Numai câțiva domni „ziariști" din Sărindar... E atâta de sfâșietor de trist!

Dar să recunoaștem că d. Stere nici n'ar fi meritat mai mult, iar seducția de care încă ar mai putea s'o aibă bronzul încruntat al figurii lui, să facă loc cel puțin acum, unui sentiment obiectiv. D. Stere s'a risipit pe sine mai întâi, munca lui, atâtea biblioteci consumate fără profit și toate dezastrele cunoscute ale unei predestinate vieți... Dar după cât a semănat, el n'ar fi putut să culeagă mai mult! D. Stere a venit din Siberia, peste Prut, în țara mică din'nainte de război, dar fără acea mistică de transfigurare a unui neam regăsit. El s'a apucat să facă „teorii"... *Poporanismul* lui, nu știu ce democrație țărănească, în sfârșit, „crize mondiale" și altele — ce gust sălciu lasă toate lucrurile astea în spiritul vremilor de azi! Ele reactualizează, ca la muzeu, amurgul acelui orgolios științism din vremurile lui Taine sau Renan, dar fără poezia lor, fără pâlpâirea aceea misterioasă din sufletul aprins al acestor arhitecți de himere.

D. Stere s'a prăbușit de pe schelele care căzuseră, ele mai întâi, destul de jos. De aceea poate încă nu a murit... până acum, la 70 de ani!

Dar nici retragerea lui în sihăstrie nu a avut acel *défi*, care ne-ar fi plăcut, acel înalt refuz ca un panaș care l-ar fi ridicat mai sus... Nu, nu, d. Stere întindea, încă, mâna, atunci când nu i s'a mai dat nimic... El povestește singur undeva, în *Preludiile* lui, acest minut cu care începe exilul definitiv de acum.

Se constituise aproape cabinetul Maniu. Guvernul trebuia să depună jurământul. Era în ziua acelor febre caracteristice, când fiecare aștepta cât de puțin. D. Stere nu se mai îndoia de nimic..

Și în timp ce își potrivia fracul, fără orgoliu, sigur, dar și puțin jenat oarecum, că trebuia să-l îmbrace atât de târziu și pentru prima oară — gândindu-se firește că n'ar fi putut să meargă altfel la Palat — în acest timp cineva, la *Athenée Palace* apăsa pe butonul electric. Era d. Iuliu Maniu.

Trebuia și în ceasul acesta să fie pentru d. Stere un fel de sol al destinului, care nu i-a lipsit niciodată. Și d. Maniu avea tot ce-i trebuia pentru acest rol macabru: ochi sticloși, zâmbetul lui tăios, figura calmă — aproape tot...

— A, d-ta ești? Ai și venit... Așteaptă puțin, sunt gata acum. Imi pun fracul...

D. Iuliu Maniu, puțin încurcat, îl liniști mai întâi, îi spuse în sfârșit, să nu se grăbească.... Nu, nu...

Nu era vorba de asta...

D. Stere a priceput la sfârșit. și numai așa a plecat.

Dar toate lucrurile acestea au trecut acum și nu s'ar putea spune că d. Stere nu a răscumpărat tot ce-a greșit. Să nu ne mai gândim nici noi. Peste umbra lui învinsă, se pleacă acum, ca o largă uitare, parfumul trandafiri'or din serele dela Bucov...

Și asta încă ar mai putea să fie frumos...

Toma Vlădescu

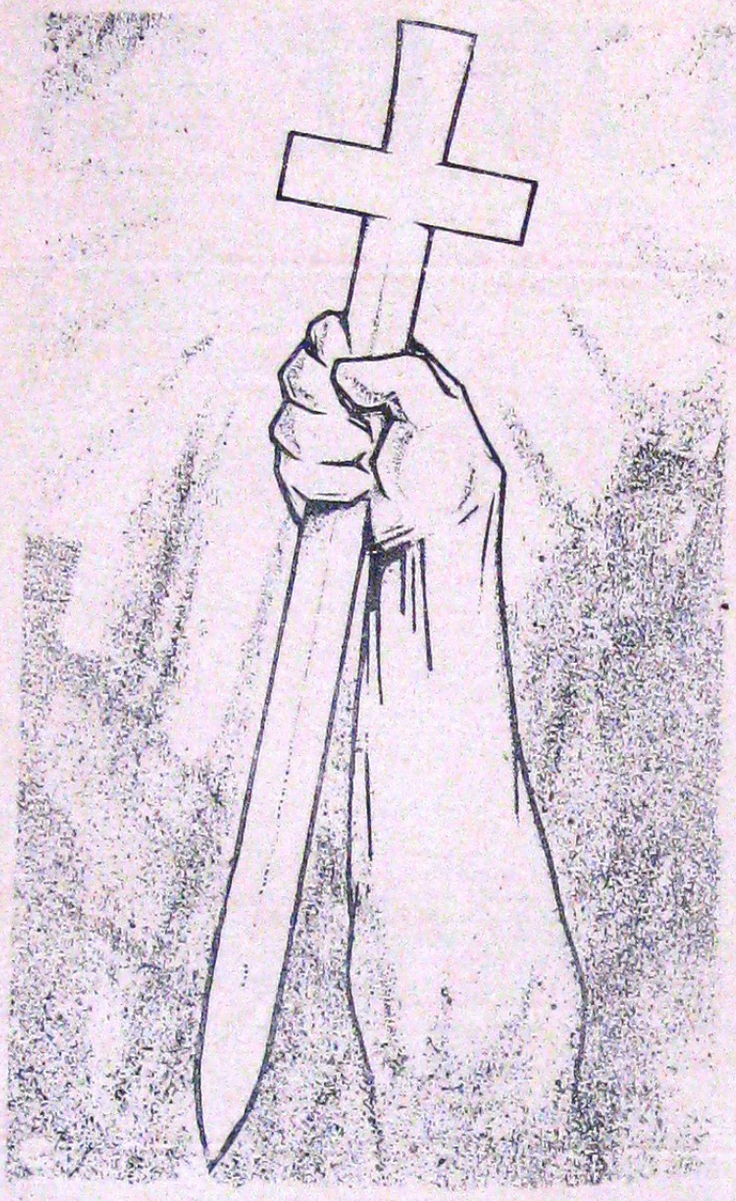

MOŢII CER DREPTATE NU POLITICĂ

Moţii, pumnul revoluţionar al Ardealului, îşi poartă de multă vreme, pe toate drumurile şi pe toate porţile, traista necazurilor şi fântâna lacrimilor. Nu s'a găsit până astăzi nimeni să le aline suferinţele şi să le insufle nădejde trainică de viitor. Toate promisiunile şi consiliile, ministeriale sau judeţene, se topeau, ca prin minune, a doua zi după alegeri, iar soluţiile practice pentru rezolvarea *problemei Moţilor*, fabricate pripit subt presiunea momentului, au rămas uitate în arhivele dela Bucureşti sau Cluj.

Este aşa de mare nedreptatea ce s'a făcut acestei populaţii eroice, încât mă mir că revolta ei n'a făcut să plesnească cercurile unei rânduieli nedemne de trecutul şi rostul Moţilor. Se ştie doar că tradiţia revoluţionară a Ardealului îşi are cuibul în Ţara Moţilor. De acolo, din inima munţilor, s'au profilat pe cerul întunecimilor noastre trecute semnele hotărîtoare de istorie şi transformatoare de suflete. Dacă rezistenţa noastră istorică este defensivă, după cum se spune, Moţii, individual şi colectiv, au un *temperament prin esenţă combativ*. Moţii sunt îndrăzneţi, agresivi şi categorici. Din aceste calităţi, comune sufletului şi temperamentului din Ţara Moţilor, au izvorît şi vor izvorî *atitudinile revoluţionare*. Moţii au protestat totdeauna, dar nu prin rezistenţă pasivă, ci prin atac direct. Ei au privit totdeauna lucrurile în faţă şi au luat greutăţile în piept. Este stilul lor eroic de viaţă şi le stă bine.

Dacă protestul moţilor dela unire încoace n'a fost *dârz* şi *zguduitor* — şi acest lucru trebue înscris cu litere de jar în inimile politicianilor mincinoşi, — nu înseamnă că răbdarea şi toleranţa lor nasc din slăbiciune sau deficienţă. Dimpotrivă. E la mijloc un alt fapt, viu şi caracteristic pentru fiinţa colectivă a moţilor: *iubirea de ţară*, care le-a fost prea scumpă până acuma ca să apuce drumul răscoalelor. Această *generozitate patriotică*, esenţială pentru ontologia sufletească a moţului, şi una din cele mai frumoase podoabe pentru mândria lui românească, a fost rău înţeleasă de profeţii mincinoşi, de conducătorii laşi, ca în umbra lor, secăturile electorale şi personalităţile periferice ale ciupercăriilor politice să-şi aranjeze socotelile frauduloase, exploatând, până la o totală epuizare, această populaţie încărcată azi de nemulţumiri, amărăciune şi scepticism.

Situaţia Moţilor e prea tristă şi dureroasă ca să se mai preteze la jocuri de-a politica. Cuţitul a ajuns la os şi răbdarea la margini. Sacul promisiunilor s'a golit şi demagogia politicianistă nu mai are credit. Măsurile parţiale şi petecirile pe ici pe colo nu au nici un rost. Problema Moţilor trebue îmbrăţişată *totalitar şi cu foarte mult curaj*. Aci nu se mai poate opera pe cadavre. Acest lucru trebue înţeles odată pentru totdeauna. A trecut vremea paliativelor şi a tânguelilor. Moţii sunt la limita răbdării. Şi nimeni nu poate prevedea direcţia de deslănţuire a revoltei. Măcar acum, în ceasul al unsprezecelea, potentaţii zilei, încartelaţi spre ruşinea lor în societăţi streine cu nume diverse şi româneşti de exploatare a Moţilor, ar trebui să-şi dea seama de gravitatea momentului. Căci vina acestei situaţii alarmante o poartă în mare măsură, dacă nu covârşitoare, ei. Nenorocul Moţilor însă, părăsirea lor, vine şi din altă parte: ei n'am avut până acuma, înţeleg dela unire încoace, un conducător demn de a reprezenta doleanţele şi interesele lor capitale. Toţi, cu excepţia venerabilului tribun Amos Frâncu, prea bătrân ca glasul lui de răzvrătire să mai poată despica opacitatea şi idiotul indiferentism al celor sus puşi, n'au făcut decât să-şi asigure pungulia lor, indiferent că au fost prefecţi deputaţii, căpitanii sau tribunii Moţilor. Ei, conducătorii sau reprezentanţii Moţilor, n'au fost decât nişte manechine subt pavăza cărora, dacă nu totdeauna cu concursul lor, bunurile Moţilor au fost înstrăinate şi drepturile lor pângărite. Din slăbiciunea şi complicitatea lor cu sîrcinii la opera de exploatare a Moţilor derivă situaţia îngrijorătoare de azi. Aceşti conducătorul, *prea mici pentru eroismul Moţilor, prea meschini pentru generozitatea acestei populaţii dârze şi prea nedemni pentru frumuseţea de mit şi legendă* ce înconjură frunţile urmaşilor lui Horia şi Iuncu, au dat bir cu fugiţii vânzându-şi conştiinţa, şi, ce este mai tragic, bunurile Moţilor, pentru un blid de linte lui Iuda. Această trădare ruşinoasă, care atârnă ca sabia lui Damocle la capul tuturor potentaţilor, complicilor, trădătorilor şi politicianilor, a dus la situaţia disperată a ceasului de faţă.

Astăzi lucrurile stau în aşa fel, încât continuarea sau amânarea soluţionării lor ar putea fi catastrofală. In orice caz, între dezideratele capitale ale politicei noastre interne, *problema Moţilor* trebue să constitue punctul central. E momentul suprem să ne dăm seama de gravitatea, din toate punctele de vedere, a acestei probleme. *Guvernanţii de ieri şi de azi au cuvântul!*

Moţii nu cer politică, ci dreptate. Lucrurile, prin urmare, sunt simple şi naturale ca lumina zilei. Dacă nu vor fi înţeleşi nici acuma, răspunderea urmărilor nu va cădea pe umerii lor.

Grigore Popa

Et in Arcadia ego

Stat şi studenţi

Studenţii cari populează astăzi Universităţile României îşi poartă tinereţea lor flămândă pe aleele unei Arcadii potopite de toamnă grea. Şi în toamna aceasta care separă, pe totdeauna, lumea care se duce — de lumea care vine, statul actual e vitreg cu studenţii săi. (Şi eu înţeleg prin statul actual pe Executivii de ieri şi de azi). Executivii aceştia n'au nimic comun cu sufletul nou al universitarilor de azi. Impinşi de nostalgia unei Românii viitoare pe piscurile cele mai înalte ale intransigenţei naţionale, universitarii aceştia se găsesc într'un turburător desacord cu Statul democratic.

Studenţii vor creearea unei Universităţi naţionale, pe ale cărei altare să jertfească doar suflete româneşti şi din potirul căreia să se împărtăşească numai aceia cari au supt credinţa creştină din sânurile strămoşeşti

Studenţii vor eliminarea tuturor pistruiaţilor din Templul culturii. Cultura fiind puterea conservatoare a Naţionalităţii, orice amestec străin în ogoarele sale aduce cu sine dezastre incalculabile. Mişcarea studenţească îndreptată în această direcţie nu e o pornire de sălbatici antropofagi.

Ea este o reacţiune robustă instinctivă, menită să apere organismul naţional de paraziţii distrugători. Ce a făcut Statul actual pentru rezolvarea ei? A ferecat cu lacăte mari intrările în Universitate şi a strigat la răspântii: „Vom deschide pentru toţi deopotrivă, fără deosebire de rasă, de naţionalitate şi de religie. Altcum, nu vom deschide pentru nimeni".

Dezacordul s'a mărit din zi în zi. Au cerut studenţii să înceapă lucrul fiecărui an printr'o rugăciune către Dumnezeu, după obiceiul strămoşilor, — statul a concentral iarăşi trupe şi Universitatea a fost păzită ca o puşcărie.

Au cerut studenţii eliminarea din Universitate a profesorilor atei, — statul a bâlbâit o vreme nu ştiu ce zdrenţe de argumente şi n'a îndrăznit să purceadă la lucru. (Cum ar fi putut-o face?).

A făcut, însă, altceva Statul acesta: a suprimat bursele studenţilor săraci — şi, Doamne, câţi mai sunt! — limitând mai apoi numărul celor ce vor bate de acum încolo la poarta cetăţii universitare. Măsura cea dintâi tinteşte să micşoreze posibilităţile de ascensiune a celor ce vin din lumea săracă a satelor, tinerii aceia cu inteligenţe proaspete, cari distanţează atât de mult, la studiu, pe micii boeri. Dintre aceştia îşi recrutează cluburile politice agenţii. Cea de a doua măsură vrea să ducă la înăbuşirea treptată a valului de naţionalism, care se revarsă dela o vreme peste sufletele studenţeşti. Universitatea e socotită un fel de şcoală sacră în care, odată intrat cineva, nu poate rămâne decât aderând la idealurile celor mai vechi şi nu va ieşi de acolo decât un fanatic pentru cauza măreaţă a ideei naţionale şi creştine. A micşora numărul celor ce vor intra aci înseamnă, după judecata mioapă a executivilor noştri, a stăvili puhoaiele de naţionalism care ameninţă să înunde ţara întreagă.

Apele acestea au crescut, însă, aşa de vertiginos, încât, orice măsuri s'ar lua, rezultatele vor fi aceleaşi. Statul viitor se oglindeşte în ele masiv şi superb.

Tinerii toţi din ţara asta sfarmă piatră pentru temelia lui.

S. Dimancea

NAŢIONALISM CARNAVALESC

De câteva luni nu mai sunt în apele mele. Vinul şi femeia nu-mi mai plac, primăvara nu mai o cred o posibilitate pentru mine, ideile îmi par morişti în bătaia vânturilor, oamenii, proaste aranjamente de credit ale naturii, viaţa însăşi nu-mi mai cântă din toate naiurile ei; iar cerul, panoplia aceasta de iatagane stelare — cum ar spune tovarăşul meu de gânduri şi imagini, Hamlet mi-apare ca un cort vulgar, un coviltir de pânză cârpită, ce duce zadarnic într'o darabană pleava pământului în eternitate.

Ce să mai spun, nici inteligenţa mea legendară nu mai merge, anume lucruri ivindu-se printre noi, care ies din marginele ei de înţelegere.

De n'ar fi fost decât aceasta şi aş fi alergat la doctor ! El a mers cu buricul degetelor pe toate căile mele de vână şi arteră, a ascultat silabele sângelui şi descifrat toate dramele rinichilor, ficatului, pancreasului; mi-a extras chiar un miligram de substanţă cenuşie — să nu vă speriaţi, mai mi-a rămas ceva — şi punându-şi palmele brav pe umerii mei, ca şi când ar fi vrut să-mi prindă duşmanul, a exclamat : E clar, eşti bolnav, vin naţionaliştii la putere !

— Vezi cearcănele dela ochi ? E o stare veche cu omul ca atunci când în el intră vreo panică oarecare, vezica biliară cea dintâi să se sesizeze. Nu vreau să spun că şi un rinichi, de frică, nu ţi s'a deplasat. Îl vom ridica noi. Dar, mult mai simptomatic, vezica refuză net să mai funcţioneze. Frica o ţine pe loc şi-i transformă toate sucurile în piatră. Da, s'a încuibat în d-ta o panică teribilă: panica nu cumva naţionaliştii să vină la putere.

Lucru ciudat, am pe fiecare zi sute şi sute de cazuri de acestea. Toţi băeţii de generaţie, pe care-i vedeam până acum, la plăji, în restaurante, ca şi în redacţiile ziarelor, păşind cu fruntea 'n sus şi nările par'că aspirând victoria, merg acum pleoştit, par'că răniţi, dacă nu în inimă, în vezică...

— Ei, rana asta de care vorbeai...

— Frica teribilă ca nu cumva naţionaliştii să vină la putere.

M'am dus acasă şi am întors problema: Doctorul e un nebun. Dimpotrivă, e în noi toţi o dorinţă extraordinară ca naţionaliştii să vină la putere. Dar nu terminasem, şi bătăi grozave au început să-mi boxeze inima. Apoi ameţeli, palori, sfârşiri... Da mi-era frică, mi-era frică de cum concepeam venirea naţionaliştilor la putere.

Problema, fiindcă există, trebue să fie aşa:

Naţionalismul român se găseşte la doi paşi de victorie. Ce au făcut până acum cu înfrângerile, am văzut. Ce vor face însă naţionaliştii cu victoria, iată marea întrebare, de care depinde tot viitorul ţărei acesteia şi merită să se afecteze cel puţin câteva vezici biliare, din multele pe care le posedă mândra populaţie sinceră a ţărei.

Pentru a te cutremura în faţa unei atari întrebări, sunt câteva indicii, din păcate încurajatoare. E bine să ni le divulgăm, fiindcă între naţionalişti suntem în familie, şi nimeni nu ne poate bănui de altceva decât de dorul imens ca naţionalismul nu numai să învingă, dar să se şi realizeze.

Primul rău de care, până la venirea la putere — care va fi răul cel mai mare ! — suferă naţionalismul nostru este (daţi voie unui bolnav s'o spună ştiinţific): asumpţia perfecţiunei apriorice.

Nu ştiu de unde au aflat naţionaliştii noştri că sunt perfecţi prin definiţie. Ei pot atunci să cadă sub masă de beţie cruntă; aghiotantul celui căzut sub masă te va lua de braţ şi-ţi va spune că beţia şefului nu-i o beţie ca toate cele, ci o beţie sfântă — asta o cred — chiar o beţie întru Hristos şi naţiune (ceiace nu cred). Dacă aghiotantul e şi un aghiotant poetic, el îţi va preciza că în fundul de oglindă porfirie al paharului „şeful" caută nu pur şi simplu golirea paharului incomod, ci însuşi cerul violet al României de mâine ! Cum, Dumnezeu, violet, când vinul e în toată legea, şi după vechi preferinţe porfiriu, iar şeful, e cert, nu se află bine nici măcar cu spirtul denaturat !

Mai cred naţionaliştii noştri — şi acest lucru trebue să li-l fi spus cineva la ureche, fiindcă noi ceilalţi, mai puţin naţionalişti, nu-l ştim — că ei pot face orice trafic de conştiinţă fără ca aceasta să displacă. Să displacă ţărei, fiindcă lor, dacă-l fac, fatal trebuie să le placă... Eu cunosc deputaţi naţionalişti care au fost văzuţi pe fereastră, prin dosul curţei, de ţărani, în cămaşe naţională şi în plin conclav de surtuce jidoveşti, tratând cu acestea — cu surtucele, nu cu cămaşa naţională — şi cu adevărata prevedere a bărbatului de stat, soarta codrilor (care ştiţi că au lemne) a unei întregi provincii. Tratând bine 'nţeles, soarta codrilor nevânduţi, fiindcă pe ceilalţi avusese grije să-i pertracteze cu mult înainte ne-naţionaliştii.

Ei bine spuneţi unui naţionalist acest lucru şi el se va revărsa într'o bistriţă de injurii. La adresa jidovilor, însă, nu a deputatului naţionalist. Spuneţi-o deputatului însuşi, şi, lucru curios, şi el se va revărsa în aceiaşi bistriţă de injurii. Şi tot contra jidovilor.

Găsesc că acesta e un naţionalism comod. Şi eu ştiu că naţionalismul are voie să fie orice, afară de comod.

Mai sunt naţionalişti care socot că ar fi păcat ca „să n'avem şi noi masonii noştri". Noi naţionaliştii, fiindcă ţara în lung şi lat îl are pe C. Argetoianu. Şi cred că-i ajunge !

Vedeţi ?, Carageale aparţinuse până eri liberalilor, paşoptiştilor revoluţionari, campionilor levantini ai libertăţilor de simigerie ideologică, dandanachilor şi trahanachilor guturăiţi de frigurile sufragiului universal.

Dar vai, cum se prăfuise Carageale ! Ce perimat ajunsese în ajunul războiului, ce caricaturali, artificioşi şi fictivi începuse să arate eroii săi ! V'aţi întrebat de ce ? Un critic iscusit, care mai e şi un mare nedreptăţit, Eugen Lovinescu, s'a sesizat atunci, dar literar, şi fără să ofere explicaţia naţională. Mai apoi, literatorul de informaţie şi cugetare care e N. Davidescu refăcea procesul lui Carageale pe tema inaderenţei sale.

Ce se întâmplase ? Carageale pierduse aderenţa cu realitatea politică românească. Dandanache, în ajunul războiului ajunsese Marghiloman (ei, aşa Grec, mai va!). Trahanache ajunsese Brătianu, iar Trufanda era marele Nicolae Filipescu.

Da, Carageale era pe punctul să moară. Să fie depăşit până la ignorare de o societate în care începuse să dispară caricatura şi să apară rasa politică.

Dar a venit mult aşteptatul lui sufragiu universal. Nu degeaba pledase pentru el ! Cineva, de pe teancul de legi ale exproprierei şi votului obştesc a strigat: Trăiască ţăranul român, trăiască boborul ! Dar el nu-şi dă seama că striga în acelaş timp: Carageale a murit, trăiască Carageale !

Apăruse democraţia ! Ea a salvat dela moarte pe Carageale. Flora dandanachilor şi trahanachilor s'a refăcut cu necunoscută abundenţă din ploaia votului universal. Să mai vi-i citez ? Îi ştiţi, îi vedeţi la fiecare masă de restaurant, în zilele de lucru ale săptămânei parlamentare. (Duminica, a şaptea zi, Carageale ca şi Dumnezeu, se odihneşte).

Spun: Carageale care în veacul trecut aparţinuse liberalilor, aparţine de 15 ani internaţional-ţărăniştilor, democraţilor. Stânga românească şi l-a însuşit, — reabilitându-l, ridicându-l la cub, răspândindu-i opera vie în zeci de mii de exemplare.

Stânga românească a reeditat pe Carageale.

Dar nu ştiam că Operele lui Complete, în ediţia de lux internaţional-ţărănistă vor fi citite cu atâta voluptate de unii naţionalişti, şi întrebuinţate chiar pentru... uzul zilnic !

Uzul acesta zilnic, al câtorva naţionalişti cu care trebue să se termine, ca să nu se termine cu naţionalismul întreg (e singurul rost al acestor spovedanii), pare să spună: „Dacă e vorba de cetăţeni turmentaţi de ce să n'avem şi noi pe ai noştri; dacă e vorba de traficanţi şi masoni, de ce să n'avem şi noi traficanţii şi masonii noştri !".

E — recunoaşteţi — o parafrazare prea laxă, a cunoscutei propoziţii a maestrului...

Spirit sintetic, mare stilist, Carageale se mulţumise să spună pentru toate acestea un singur cuvânt: trădare.

Aş dori unora din naţionaliştii noştri să se lase de Carageale.

E contagios. Uitaţi-vă, şi pălăria lor a început să devină a unora din eroii comediilor sale.

In orice caz, eri liberal, azi internaţional-ţărănist, cred că nu e deloc prudent ca autorul Scrisoarei Pierdute să fie lăsat să treacă la naţionalişti...

Dragoş Protopopescu

Viața de basm a lui C

A, în fosta biserică a Sărindarilor are și Costică Grauer un closet al lui, o latrină personală care hurue în dreapta ușilor împărătești, acolo, subt catapeteasma năruită, și subt arhangheli, unde se aduceau liturghiile și se primeau creștinețile daruri...

Cu pantalonii în mână, cu cureaua atârnată colier pe după gât, enorm și soios butoi de untdelemn, priviți-l, Grauer acesta oficiază aci, la mânerul de porcelan, de prin anii dela Christos 1922. Aci stă el, gânditor, cu haina agățată de candelabru, cu mânecile cămășii sumese la coate, cu pălăria peste șoproanele urechilor, cu țigara sprijinită pe sfeșnicul mare, aci stă, adulmecând filosofic certitudini metafizice, pe care le coboară apoi din cer direct în buzunar.

Costică Grauer a evacuat Sfinții din icoane și le-a topit degetele în bare de argint, el și cu Pauker, aceștia doi au vânat hulubii sacri din boltele bisericei și au jumulit fulgii de aur ai îngerilor...

Cine e Graur?

C. Grauer, el însuși firește, este duhul dătător de viață al „Adevărului".

Grauer, Graur, Brauer, însfârșit, veți vedea, este și un patriot.

Cerneala din călimări, din cristelnițele acestea pe cari le vedeți adesea îngrămădindu-se în inexpugnabile și sfinte baricade dealungul frontierelor noastre șubrede, este, să știți, sânge țâșnit din arterele lui cari se deschid cu generozitate în fiecare zi, dela 9—12 și dela 6—8, ca niște clape de portofel, pentru Patrie.

Șmil Pauker e un debil mintal, cum vă spuneam. Și pentrucă un doctrinar tot trebuia, Costică, pot să vă asigur, pot să jur, aproape, fiindcă l-am văzut chiar eu în exercițiul funcțiunii, este, între fesele acelea dela „Dimineața", capul care cugetă. El trăiește intens drama aceasta a scrisului zilnic și frământă pasta ideilor, pe care o distribue apoi băieților cu porția. De aceea, rar de tot îi găsiți la jurnal numele lui de sticlete-Graur sau pseudonimul de la el: Flaviu, coborâtor din cei patru Flavii latini, de sigur, — Licerius, Felix, Caper și Vopiscus.

Dar cu detaliile acestea tot nu v'am lămurit cine e, precis, d. Graur — „Conu Costică Graur", cum i se spune între și respectuos în republica lui din strada Sărindar.

Mai întâi să revizuim o legendă. El nu este nici „Conu", nici „Costică", nici Graur... In acte, altul, altfel, cu alte sonorități, e numele lui. Il caligrafiem exact după ultimul pașaport: AVRUM BRAUER.

Prin urmare, tot atâta distanță dela Costică, la Avrum, câtă dela Graur la Brauer...

18 frați...

Avrum Brauer, deci, s'a născut din părinți evrei — tată spaniol, mamă de rasă galițiană — în ghettoul Dudeștilor, la o dată care nu e corect vizibilă în act, fiind ea de ma multe ori răcâită cu lama, ca să corespundă diferitelor travestiri ale lui Costică, dar care pare a fi, în orice caz, 1873, 1875 sau 1878.

Crescut în ghetto, cu păduchii și mizeriile părintești, el a avut o copilărie uscată și amară, pe care și-a risipit-o între ciaînărie a bătrânului Brauer și dugheana unui fabricant de smee, unde fusese dat la meserie, ca să-și asigure viitorul.

Printre picături a învățat herderul. I-a murit apoi tătăl. Și mama sa, încă tânără, s'a măritat cu un anume Rozenfeld. Din ambele căsătorii a rezultat un total iepuresc de 18 frați, din același pântec. Trăesc toți. Unul e doctorul Grigore Graur, redactor la „Adevărul", o soră e „franțuzoaică", artistă pela Paris; iar ceilalți zac în lipsuri și duc o viață mizerabilă, fiindcă Costel e câine, nu le dă niciun ajutor.

Pe doctoru l-a ținut în școli Rozenthal. Și chiar pe Avrum și pe ceilalți Brauer i-a ajutat acesta. Amănuntul rețineți-l, fiindcă, veți vedea, își are tâlcul lui.

Dezertor

A trecut vremea, Costea s'a mărit, i-au mijit tuleii pe subt zuluf și a sosit sorocul armatei care trebue să fi fost așa, cam prin 1893, 1895, 1898...

Nu se știe la care cerc de recrutare a tras atunci sorțul și nici subt ce pretext a scăpat de stagiu.

Situația lui militară este și astăzi nelămurită.

La un moment dat, când ministerul de război îi luase urma și pusese pe Avrum Brauer în urmărire, ca nesupus la încorporare, Costică Graur a dat fuga la Georgel Mârzescu, care l-a salvat...

Crima dela Galați

Vedeți palatul acesta? Este de dimensiuni egale cu vechiul palat regal din calea Victoriei! Ce drum lung și mizerabil a trebuit să străbată Graur până subt terasele lui de basm!

Ce tinerețe chinuită!

Cine nu și-l amintește pe sărmanul Avrum Brauer, pe evreul acela slăbănog și jerpelit dinnainte de război, care purta mo-

dești pantofi de pâslă cu tălpi de lemn?...

Cine, din generația lui, ar putea, oare, uita pe acel Ahasverus de acum douăzeci și ceva de ani, pe nenorocitul ovrei care rătăcea prin țară hulit de oameni, și urmărit de justiție?

Cine nu știe, afară, bineînțeles, de țara aceasta a tuturor uitărilor, cine dintre gazetarii mai vechi nu cunoaște acuzația împotriva lui Avrum Brauer pentru amestec în crima dela Galați?

Fiecare treaptă care duce până aci, sus, la etajul acesta de transatlantic, e stropită cu lacrămi și cu sudoare. Cărămizile sunt închegate cu sânge. Geamurile, piei jupuite de pe spinarea Țării Românești. Parchetul și mozaicul, din trei leii noștri zilnici. Acoperișul e turnat din aurul trădării, din ruble rusești și mărci germane.

Aici, în jurul acestei case, plutește ca un abur greu, ca o jertfă respinsă de cer, misterul întregei vieți a lui Costică Brauer.

In slujba Rusiei Țariste

Dela ciaînăria părintească și dela saboții de ieri, la palatul de azi, e un salt care taie zone de legendă. Nimeni, într'adevăr, nu va ști vreodată exact ce puteri smeiești au smuls pe Avrum Brauer dintre păduchii ancestrali și l-au ridicat apoi în ghiare, pe culmile vieții — căci, gândiți-vă, ce ar fi putut visa adolescența lui mai mult decât un samovar propriu într'o dugheană din Văcărești?

Anul 1914 l-a găsit pe Costică-Avrum Graur alias Brauer în proletarienii cipici cu talpă de salcâm.

Dela această dată eroul nostru dispare. Prietenii îl credeau mort. Familia, un aventurier.

El se îmbarcase, însă, din Galați (locul crimei!) pe un vas rusesc și trecuse în mod clandestin la Odessa, iar de aci plecase la Petrograd.

Fugise din țară de teama războiului.

La început îi fu traiul greu în Rusia. Invață apoi limba locului, își făcu cunoștințe, prieteni, și o duse mai bine.

Un binevoitor îl introduse în câteva cluburi. După aceea fu angajat agent secret al Ochranei. Câteva incursiuni prin lupanarele Petrogradului îi dădură prilejul să descopere niște urzeli ale revoluționarilor leniniști și reuși astfel să se facă prețios.

In această vreme drama răz- România sta, însă, în cumpene. boiului european luase proporții. Era epoca neutralității chinuitoare.

Puterile Centrale, cum se știe,

și de aur

Masoneria franceză

Nu mai este niciun secret că Sovietele și masoneria franceză lucrează acum la dărămarea d-lui Laval și la înlocuirea lui cu o echipă în care Moscova să-și aibe instrumentele ei de încredere.

Daladier, Eduard Herriot, Frot, Mistler, Pierre Cot, francmasoni de grad înalt, aceștia vor trebui să ia succesiunea „italo-filului" Pierre Laval.

Iată, reproducem aci un document, edificator din „L'Action Française".

„Loja *Travail et Vrais Amis Fidèles* a organizat Marți 5 Noembrie, o mare ședință „albă, închisă", ceeace înseamnă, rezervată nu mai francmasonilor, bărbați și femei. In program: „Condițiunile victoriei frontului comun" de Gaston Bergery. Fratele orator face procesul decretelor-legi și procesul politicei externe a cabinetului Laval.

„Ar trebui să se aplice un blocus serios Italiei, și să nu se ezite a se face demonstrații în lungul coastelor ei. Ar trebui să se organizeze o expediție de către Societatea Națiunilor, ca să dea de gât pe dictatorul italian. In genunchi cu Mussolini! In genunchi, și ZEII să ne fereasca în Franța de dictaturi de dreapta, de grupulețele stricate ale „Acțiunii Franceze", de turburea tinerime de pândari așa zisi patrioți, de furia ucenicilor fasciști, de Crucile de Foc, etc.

„Iată ceea ce ne-ar putea rezerva ziua de mâine, iată cine ar fi să ne guverneze Franța și să întindă mâna lui Mussolini și chiar lui Hitler.

„Comparați aceste orori obicinuite cu pacea și libertatea pe cari ni le oferă ca revanșe frontul popular în general și frontul social în particular.

„Eu, strigă oratorul, n'am decât un singur țel: libertatea! eu n'am decât un singur program: să fac să plătească cei bogați.

„Eu nu văd decât un singur om, care prin calitățile sale prin curajul său, credința sa în republică, civismul său, gradul său, poate să-și asume greaua sarcină de a salva democrația, libertatea și republica: Daladier.

„Frontul popular va învinge, strigă Bergery, și mâine puterea va fi a noastră. Adversarii noștri sunt fără înțelegere și fără credință în cauza lor".

Scandalul Eberlein

Cititorii noștri își amintesc de scandalul Eberlein, izbucnit săptămânile trecute la Paris și despre care am pomenit în primul număr al acestei reviste.

Trimisul Sovietelor, evreul Eberlein, nu finanța numai majoritatea ziarelor comuniste din Franța, nu numai partidele de stânga și alegerile, dar și acțiunea de separațiune a Alsaciei și Lorenei.

Hârtiile descoperite la domiciliul spionului, au adus probe sdrobitoare. Sumele înscrise dintre cari prima este de numai 115.000 franci, iar totalul pentru trei luni numai, de 600.000 franci, sunt revelatoare. Sovietele sunt darnice, când e vorba de „liberarea popoarelor".

Toate aceste sume reprezintă numai banii vărsați în contul unui singur ziar parizian.

Pe catastiful cheltuelilor, s'a găsit următorul sugestiv titlu: „Kasse Part" (Cassa Partidului").

Descoperirea acestei scandaloase afaceri, nu mai lasă nici o îndoială asupra amestecului bolșevic în mișcarea comunistă din Franța. Cazul nu e desigur izolat.

Pe noi ne desparte de Rusia numai Nistrul, iar „Cuvântul liber" apare regulat, deși n'are cititori.

ostică Grauer

împănaseră țara cu agenți cari căutau să determine intrarea noastră în acțiune alături de ele. Apare dosarul Günther. Rusia, și ea, trimesese echipele ei de propagandiști la București și în restul țării. Era aici o bătălie monstruoasă a mărcilor și a rublelor.

In aceste împrejurări reapăru în România fugarul Avrum Brauer și deveni iute un intim al d-lui Pokleski-Koziel, ministrul Majestății Sale Țarului la București.

Din concurența agenților celor două tabere isbucni scandalul public al corupției. Germano-filii denunțară pe oamenii d-lui Pokleski; și „prietenii" Rusiei pe salariații contelui Czernin. C. Stere publică în „Lumina" lista celor cari luau bani dela legația rusească.

Printre aceștia figura, evident, și stimabilul nostru Avrum Grauer...

...și agent german

După întrarea României in acțiune, Brauer dispăru din nou și nu reveni decât în toamna lui 1917, când intrară armatele germane în București, ca să le primească pe calea Victoriei cu flori. Se prezintă Komandaturei nemțești care îl toemi, după oarecari ezitări, ca dolmecer. Fu editată apoi pentru propaganda cuceritorilor „Gazeta Bucurestilor". A. Brauer se vări în redacția ei și aduse totodată cu dânsul și pe o soră a lui, Nina Brauer, căreia i se dădu un post de corectoare, leafă, zahăr și cartele pentru pâine...

Astfel petrecu Costică războiul cel mare: deschizându-și vinele, sângerând eroic în paginile istoriei de ocupație, ca într'un alt Mărășești, acasă, la steagul nevestei, lângă madam Brauer.

In numele acestei vitejii baladice, cu dreptul acestui sacrificiu suprem, într'adevăr, vine el astăzi și se opune, la gazetă firește, naționaliștilor, lui Vaida, lui Goga, cari umblă să ne ciopârțească hotarele...

...și în slujba Patriei

După ce văzu împlinindu-se visul nostru milenar și salută steagurile cari se înapoiau ciuruite de pe front, din micile lui economii agonisite dintr'o viață, oricum, onestă cu — numai aparente — contradicții de stil, Avrum Brauer se gândi să se pună definitiv în serviciul Patriei și, în calitate de Costică Graur, el, împreună cu Rosenthal, făcu să apară ziarul „Isbânda".

In anul 1922, însă, „Isbânda" fu vândută, și ea, liberalilor (fiindcă nemții plecaseră mai de mult... iar imperiul țarist se prăbușise, cum știți).

Puțin timp după târgul acesta, Costică Graur, împreună cu Rosenthal și cu Șmil Pauker (vezi numărul 2 al revistei „Sfarmă Piatră") câteși trei, cumpărară de la Constantin Mille „Adevărul" pe prețul de 7 milioane lei.

...și, totuși, un sceptic

Rosenthal, însă, (binefăcătorul despre care v'am spus mai sus că a dat o bună parte din familia Brauer la școală) n'a putut să stea multă vreme în asociație. Graur și cu Pauker, ajutați de Blank, au dat iute afară pe binefăcător răscumpărându-i acțiunile în mod forțat...

Astăzi d. Costică Graur este puternic și stăpân pe jumătate din fabuloasa avere din Sărindar. El rumegă doctrina pentru băeți și supraveghează cu strășnicie ca Regele să fie scris întotdeauna, după tradiția beldimanică, cu I mie, iar cuvântul republică, cu R mare, firește.

Dar veți observa, poate, că între trecutul lui de agent al Ochranei țariste și devotamentul de azi pentru soviete, se împleticește o viață în linie frântă.

Nimic mai fals! Inconsecvența, domnule, e numai aparentă. Fiind că în fond, și atunci ca și acum, idealismul lui liric se circumscria în rotogolul zimțuit al monedelor, care au rămas aceleași ruble. Și... când două entități sunt egale cu a treia, sunt egale între ele...

A rămas, însă, omul acesta, care a biruit viața, un sceptic incorigibil. Nu crede în nimeni. Nu speră în nimic. Nu crede nici chiar în institutia pe care o conduce. EL, trebue să știți, ISI INCASEAZA IN FIECARE SEARA CEI SASE MII LEI — COTA ZILNICA CE I SE CUVINE DIN BENEFICIILE INTREPRINDERII „ADEVARUL" și cu un aer de boem, fostul Avrum Brauer alunecă, gras și leneș, în limuzina destinului cu geamuri de cleștar, care îl depune aci, pe treptele acestea de marmură ale palatului de basm, din strada Batiștei numărul 30.

Priviți. La fereastra aceasta din dreapta recitește Costică în fiecare dimineață psalmii profeților. Atunci simte urcând și reconciliindu-se în el, cu aceleași tălpige de lemn, strămoșii — regii, Davizii biblici, cu toți vagabonzii Ahasveri — din șease mii de ani, în amintirea cărora, blazat, Brauer, încasează mereu, vă spusei, simbolul celor șase mii de lei!

Al. Gregorian

Prăbușirea unui mit

Problema iudaismului a fost despicată, mai deunăzi, cu subtilă și matură dialectică, de profesorul Se arată în *prefața aceia substanțială, pusă drept prezentare a romanului* De două mii de ani *a lui Mihail Sebastian, că poporului jidovesc îi e răpită pentru totdeauna posibilitatea mîntuirii. De ce? Fiindcă atunci cînd Cristos s'a ridicat să propovăduiască lumina și adevărul, în loc să-l asculte pocăiți și umili, jidovii l-au hulit, i-au sîngerat fruntea cu coroană de spini și apoi l-au răstignit.*

Destinul iudaic, odată cu ivirea lui Cristos, s'a înfundat în beznă. Și din această beznă nu va putea ieși niciodată, sortit fiind să orbecăiască în haos și să-și încolăcească linia în frămîntări sterile.

Până acum discuția se menține la o altitudine de pură abstracție. Accentul principal cade pe abilitatea cu care știi să mânuești compasul ipotezelor sau să te joci de-a raționamentele.

Raportată însă la realitățile noastre etnice, ea își insușește un puternic caracter pozitiv. Incapacitatea mîntuirii se conjugă pe plan concret cu incapacitatea creației. Iudaismul e arid, e piatră seacă în care cu orice toiag vrăjit ai lovi — apă vie nu țâșnește.

Contribuția spiritului iudaic se plasează în afara sferei de cultură a Europei. Ceeace înseamnează că el nu este în stare să creeze valori autentice; urzește doar, din fire putrede, plăsmuiri artificiale, — nonvalori.

Neputința de a produce un bun universal care să se integreze organic în lanțul creațiunilor constructive ale unui popor, este o exclusivă meteahnă blestemată a neamului jidovesc. Destinul iudaic, și aici rezidă aprigul său distructivism, nu se lasă închis în legea evoluției. El îi sparge malurile, aducând anarhie și discontinuitate. Dacă încerci să stabilești un contact direct între afirmațiunile acestea și situațiile de fapt românești, lesne te convingi de inexorabila lor veracitate.

Spuneam: spiritul iudaic e, din capul locului, steril și aevoluționist prin însăși ontologia lui. Dăinuesc la noi încă, rămășițele unui mit ce s'a dovedit cu prisosință fals, — rămășițele mitului inteligenței jidovești. Deseori am auzit ripostându-mi-se prompt: „da, da, ai dreptate că evreii sînt paraziți, trăind depe urma traficului și sugând ca niște păduchi vlaga țării, — însă ce sa le faci — sînt inteligenți și deștepți ai dracului".

Mitul acesta al deșteptăciunii ovreiești este cea mai neghioabă și stupidă dintre prejudecățile noastre. Mă rog, dacă ar exista măcar un bob de adevăr înlăuntrul lui, atunci ar trebui ca inteligența jidovească să se manifeste, să fie sămbure fecund din care să răsară tulpini sănătoase și roditi coapte. Ori, în întreagă istoria culturii noastre nu vei întâlni nici un jidan care să rezume în activitatea lui o perioadă, care să fi iscat o mișcare de primenire spirituală. Slavă Domnului, jidani am avut și avem berechet. (La un cancurs mondial am obține titlul de campioni cu siguranță). Și totuși noi singuri prin truda noastră aspră și îndelungată, ne-am croit toate rosturile, așa bune rele cum sînt. Noi, prin propriile noastre forțe, am izbutit să făurim pe tărâm cultural tot ceeace stăpânim astăzi. Iar inteligența iudaică s'a mărginit să-și vădească puterea în opere de marșavă speculă. Nu v'ați întrebat niciodată de ce din droaia infinită de ziariști, cu albastru sânge semit în vine, ce-a cuprins în ghiare otrăvite presa, nu s'a ivit vreun vraci al frazei și al gândurilor cotidiane? Nu v'ați întrebat de ce din pleava de așa ziși literați cu pistrui pe obraz și cu urdori scârboase la ochi, care a reușit să umple de praf filele revistelor noastre, n'a răsărit floarea nici unui talent epic, steaua albă a nici unui mare stihuitor. Imensul băligar n'a zămislit trandafir, deși semințe s'au asvârlit în el cu nemiluita. Miezul semințelor era viciat de boala sterilității și rod nu s'a prins.

A, veți răspunde dumneavoastră deșteptăciunea ovreiască s'a canalizat în altă direcție. Anume în aceia practică a comerțului. Dar în comerț specula a avut nesmintită întâietate. Obiecția vine să așeze deci o masivă grindă în plus la temelia distructivismului ei.

Se poate afirma cu deplină certitudine că până în cele mai periferice zone, cultura românească este o creație pură a geniului autohton. Prin urmare, primatul spiritual ne aparține de deantregul. Orice minte limpede și pătrunzătoare va zări aici expresia robustă a latențelor noastre creatoare, cari au înfrânt piedici și-au izbucnit deseori forțat prin crăpături subterane.

Puritatea etnică a culturii românești constitue argumentul de bază al naționalismului nostru; iar arătarea incapacității totale de creație a spiritului iudaic — cea mai îndreptățită motivare a antisemitismului.

Aurora epocii moderne și-a vărsat lumina peste un veac de tatonări și căutări infructuoase odată cu exaltarea conștiinței neolatine prin acea splendidă școală ardeleană cărela numai semidocții îi contestă meritele. Școala ardeleană a semnat actul de naștere al tradiției românești. De acum înainte, fiecare curent continuă firesc o operă începută.

Vântul de înnoire trece creste'e Carpaților răscolind din rădăcini atmosfera înegrită de străinism a Munteniei. Romanizarea aduce cu sine regenerarea culturală.

Firul se deapănă mai departe, insuflețit parcă de-un demiurgic impuls lăuntric. In Moldova generația Daciei literare taie mai afund brazda îndrumării naționaliste. Iar Junimea, în definitiv oricâte divagații s'ar face împrejurul formulei „naționalism în marginile adevărului", reprezintă o strălucită fază a creațiunii românești. Lucru interesant, opoziția iudaică apare, Dobrogeanu-Gherea, pe numele lui de baștină Solomon Katz, isgonitul caucazian și postul de emisiune al marxismului în principate, — agită acum opinia publică. Titu Maiorescu, omul auster și înverșunatul vrăjmaș al pseudoculturii, îi demască însă vidul interior.

Astăzi Dobrogeanu-Gherea e o simplă curiozitate de muzeu, catalogat la grupa antichităților literare. Maiorescu în schimb, foarte probabil că și acum posedă aceiași actualitate ca înainte cu șase decenii.

Viabilitatea operei lui Titu Maiorescu se datorește poziției alese în considerabilă măsură; el s'a plasat pe linia continuității noastre evolutive, — în făgașul tradiției.

Hotărât, nu e întâmplare faptul că Eminescu, sensibilitatea în care seva valahă și-a distilat cele mai tari esențe, a fost în același timp teoreticianul dreptei românești. Cineva, mi se pare Mihai D. Ralea, directorul Dreptății *și proprietarul unor întinse moșii în patriarhalii Tecuci natali, salonard de avantgardă al generoaselor idei socialiste totdeodată, se lamenta într'o serie de articole că nu există o ideologie naționalistă la noi. Știam mai de mult că dacă ai avea îndrăzneala să ciocnești cu nodul unui deget teasta ferchezuită a răposatului profesor universitar de psihologie, ai auzi cum auie golul ca la el acasă, însă nu știam până la lectura dificilă a „eseurilor" în chestie că d-sa n'a citit articolele politice ale lui Eminescu.*

Doctrina dreptei românești e elaborată de cel mai uriaș creer pe care l-am avut. Doctrina stângei — de refugiatul Dobrogeanu-Gherea.

Visul naționalist al lui Eminescu era închegarea unei trainice clase mijlocii, a unei burghezii românești care să stea — piatră de granit — la temelia statului. Este aceasta una din marile viziuni iluminate ale geniului său. Poetul vedea salvarea aici. Și vremea, pe zi ce trece, îi dă dreptate.

Plecând dela justa premisă că elementul coagulator al societății e munca, Eminescu este antisemit deoarece jidanii, în pătrunzătoarea lui judecată, — alcătuesc o pătură socială aproductivă, a cărei existență parazitară se impune să fie distrusă. Purificarea cadrelor vieții de stat, prin înlăturarea grecobulgărimei liberaliste și a jidanilor, era gând lămurit în capul profetic al lui Eminescu. Deaceea cheltuia el atâta imaculată pasiune la Timpul, *schițând în trăsături cuprinzătoare o ideologie care deabea după o jumătate de secol a prins duh transfigurator în sufletul tinerilor.*

Mai viu ca oricând, dramatica neputință iudaică de a creea, se manifestă în perioada postbelică. In inerția unui blestem ereditar, fiindu-le imposibil să intre în matca istoriei noastre, jidanii se sbat într'o permanentă ariditate. Filonul adevărat al literaturii și al orientării culturale românești, dela Eminescu, trece prin Sămănătorul, iar după război se continuă prin Gândirea. Nicio plăsmuire iudaică n'a izbutit să se așeze acalungul acestui filon vital, doborându-și astfel durabilitatea. Toate sunt răsletite la distanțe imense și își au rădăcinile în nisip.

Dându-și seama de această dureroasă realitate, jidanii au recurs la un subterfugiu. (Procesul chiar dacă n'a fost conștient, nu-și urzește cu nimic greutatea).

Au căutat să introducă deavalma, la noi, formulele importate de contrabandă de pe piața străinătății, sfidând fondul indigen care era propriu unor creații cu totul de altă natură. Greșala de neiertat a Sburătorului aici zace. D. E. Lovinescu a binecuvântat cu generozitate creștină de patriarh orice încercare beletristică străină, cenaclul d-sale transformându-se la un anumit moment într'un pitoresc haos în care gata-gata să predomine idișul și nu colțuroasa slovă dacă.

Puhoiul „ismelor" risca să devie cotropitor. In timp ce flamura poeziei românești se desvolta firesc prin Arghezi și Bacovia (da, Bacovia „decadentul" — acest Bacovia cântăreț al descompunerii și-al plumbului), ceva mai târziu prin Blaga, Crainic, V. Voiculescu și Radu Gyr, — d. Lovinescu își irosea zadarnic energia să lanseze talente cu stihurile croite după exigențele modei pariziene sau după imperativele dogmatice ale resurecției dela Zürich... Incremenea în extatică admirație în fața oricărei hazardări extremiste. Așa încât să nu vă mirați că, de pildă, un fabricator neostoit de panglici imagiste ca Ilarie Voronca, un sentimental plat și căldușel ca Baltazar Camil sau un nevropat locotenent farmacist ca Sașa Pană — se bucură astăzi de nebănuită stimă idioată din partea recenzenților — crescuți — așa frumușel la școala maestralului — acum îmbătrânit prematur și obez. Să nu mai vorbim de Tristan Tzara și de B. Fundoianu cari au recoltat laurii gloriei mondiale...

O exemplificare. Cel mai mediocru profesor secundar din țară — d. Pompiliu Constantinescu, nu se sfiește să închine osanele pe douăzeci de coloane versului fără substanță și ecou al lui C. Baltazar, să stea înmărmurit de adorație în fața Desfiguratilor *Sandei Movilă, să declare că* Don Juan Cocoșatul *e cartea crucială a mileniului, pentru ca la urmă să mărturisească în stilul său otios că Ury Benador, Sergiu Dan și Mihail Sebastian sunt cei mai lucizi analiști ai globului.*

Cât despre d. Șerban Cioculescu, după d-sa Al. Robot, e buricul poeziei europene, singurul care suferă comparație egal la egal cu Paul Valery....

D. E. Lovinescu prin deciziile semnate pripit în fiecare Duminică seara la cenaclul d-sale de pe Câmpineanu, s'a făcut direct responzător de starea alarmantă în care se află în prezent cronica literară românească. Metoda impresionistă a d-sale, precum observați, a degenerat într'o stupidă și condamnabilă slăbiciune pentru tot ceeace, zice-se, e creație iudaică.

Ei, și în ciuda tuturor gafelor crase săvârșite cu bovină inconștiență de recenzenții noștri, arătați-mi un real talent literar, o personalitate vastă ieșită din rândurile jidanilor. Un romancier ca Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu sau ca regretatul Gib I. Mihăescu; un gânditor, un dramaturg, un poet de profunzimea și măreția lui Blaga; un ziarist, pentru care scrisul să fie misiune și trăire ca Nichifor Crainic, Dragoș Protopopescu.

Mitul inteligenței iudaice s'a prăbușit. Era doar palat de carton cu turlele prea înalte și cu temelia în vânt.

Septimiu Bucur

Regimul comunist la el acasă

Săptămânalul francez „Gringoire" publică un interesant reportagiu, privitor la stările de lucruri din Rusia Sovietică. Paradisul acesta, mai roșu, într'adevăr, decât îl cred mulți, prezintă pentru lumea de peste hotare un aspect paradoxal.

Părerile vizitatorilor se bat cap în cap. Unii răgușesc strigând fericirea creștinilor de acolo, alții revin cu o mutră foarte puțin încurajantă.

Cauza acestei divergențe e foarte simplă totuși. Există vizitatori și vizitatori. D. Herriot, de pildă, a călătorit în trenuri luxoase, a străbătut în viteză orașele și a gustat din toate bunătățile unui regim care n'a renunțat la icrele negre. Impresiile lui nu puteau fi deloc sumbre.

Alții însă, necontrolați mai vigilent de agenții G. P. U.-ului, răsbat în locuri nepermise oaspeților oficiali. Și ceeace văd nu-i cucerește deloc... Mizeria, ascunsă atât de abil sub măștile strălucitoare aparent, se revelează cu atât mai sinistru celor ce încearcă să găurească decorul. Trucul s'a perimat acum.

Iată, dăm în pagina aceasta, după o revistă străină, desfășurarea unei vizite oficiale „de documentare" în U. R. S. S...

Țară fericită.

— In țările burgheze bântuie criza economică, și la voi, în U. R. S. S., se înghesuie clienții în fața prăvăliilor!

Frumoasă primire!...

— E înduioșător: la fiecare pas poporul rus îmi întinde mâna.

Rusia în 5 zile.

— Dacă ceva deosebit că atrage atenția, d-le Herriot... putem mișora viteza până la o sută kilometri pe oră.

Satele văzute de d. Herriot.

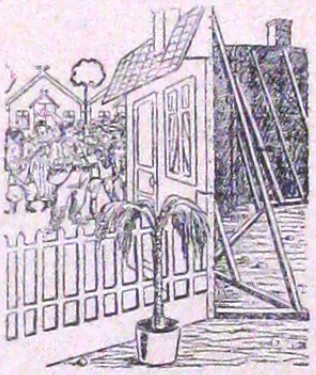

— Știam că ucraineanul are o hrană foarte bună. Acum văd că are o și mai bună locuință.

Convorbirile d-lui Herriot cu rușii...

— Asta știe franțuzește! Să nu-l lăsați să vorbească cu d. Herriot!

Declarațiile d-lui Herriot și efectul lor asupra șefilor roșii din Kremlin.

— In U. R. S. S. mor oamenii în toate chipurile, dar de râs încă n'a murit nimeni!...
(Desene de Mad. — după „Cilace").

Parlamentul și-a inaugurat lucrările printr'un banchet al majorităților

— Luați, mâncați, beți! Acesta este trupul meu, carele pentru voi se frânge, și acesta este sângele meu, carele se varsă pentru voi și pentru a voastră mântuire...

„Sfarmă-Piatră" a pășit masiv și biruitor subt soare! Cele mai mari talente ale scrisului nostru i-au ridicat scări de basm spre cer.

„Sfarmă-Piatră" s'a încins în luptă cu smeii destinului românesc!

Naționaliști urmăriți-l! Prindeți ritmul bătăliei, naționaliști!

Măi, grâule, frate și strugure, vere!

Cu vărsatul zorilor m'adun
ca s'aud pogoanele cum cântă,
sau — precum sub strășini de gorun —
apele năvalnic se frământă,
când grădinile cu roă domnesc,
Psalmi din cartea Domnului svonesc.
Și de-atâta nesfârșire mă încânt!...
O! mă 'ncânt și cânt!...
Cânt cu vărul Ion prin lanuri și grădini,
culegând fuioare de lumini:
mlădiță
de viță
și pae
bălae,
mijiți pe coclaur
bobițe de aur
și sfere
cu miere,
aduceți putere
măi, grâule, frate și strugure vere!
Șipotul de viață aduceți-l voi,
ca să nu adoarmă cântecul din noi.
Că nu vă vom duce pe linii fierate,
măi, strugure, vere și grâule, frate,
n'o să vă dăm drumul pe uși de vagoane
și nici pe peroane,
și nici prin silozuri n'o s'ajungeți, măi,
să fiți la cheremul străinilor răi.
O să stați tot una, dup'a voastră vrere,
măi, grâule frate, și strugure vere,
să ne fiți tovarăși când ne-or logodi
zorile de aur cu lumina lor
ce-or aprinde'n flacări fundul văilor;
iar când asfințitul ne va prohodi,
să ne fiți aproape întru ce s'o cere,
măi, grâule frate, și strugure vere.

Pan M. Vizirescu

CULTURA, CIVILIZAŢIE ŞI COMUNISM

Niciodată marile civilizaţii — cu atât mai mult cele mici — n'au răzbit istoria prin ele însile, ci prin cultura din care au crescut. Căci o civilizaţie naşte din cultură şi se desvoltă în ambianţa ei, cum naşte din prospeţimile pământului şi se desvoltă în răcorile pădurii, trufia unui stejar.

Am afirmat înadins că civilizaţia naşte din cultură, pentrucă aici, în raportul genetic dintre cultură şi civilizaţie s'au zbătut cele mai contradictorii concepţii. S'au încercat numeroase sisteme de filosofie a culturii, variind după şcoala căreia aparţinea autorul respectiv. S'au formulat interpretări par'că intenţionat bizare.

Dar cea mai bizară dintre toate este exegeza materialistă a culturii, pentru care nu există deosebire între civilizaţie şi cultură. Deacea, între termenii cu care istoria modernă oficială — eminamente materialistă — caracterizează popoarele, termenii cult sau cultură nici nu există. Peste tot popoarele sunt civilizate. Căci fermentul istoriei după această exegeză este pur materialist, iar substanţa ei se reduce la războae. Un popor care ar fi putut să apară în istorie şi cu alt prestigiu decât cel războinic, ca de pildă poporul iudeu, abia dacă e amintit. Aplecat peste un manual de istorie, pe care ai toată bunăvoinţa să-l descifrezi cât mai adânc, cât mai organic lângă realităţi, ai sumbra impresie că la rădăcina tuturor instituţiilor fundamentale ale omenirii, gâlgâie un ocean negru de sânge. Toată istoria este o câinoasă încăierare, care vâjâie ca un destin negru prin sângele omenirii şi prin capul năucit al materialismului. Nimic luminos, nimic înalt, sfânt, care să ne aprindă, să ne transfigureze. Doar o criminală exaltare a bestiei din noi, pe care o înfierbântă vuetul armelor.

Confuzia şi totala dezorientare a veacului nostru, mai ales aici trebue căutată, în prietenia vinovată dintre sânge şi istorie. In pământul blestemat al acestei prietenii a prins rădăcini ateismul.

Această cultură, care în concepţia materialistă este aproape tot una cu civilizaţia, naşte din sânge, promovează prin forţă şi fecundează haosul. Iar dacă uneori se încearcă o diferenţiere între cultură şi civilizaţie, aceasta este cu totul exterioară şi catastrofală, în concluziile ei, pentru prestigiul ştiinţific al celui care o face. Căci pe teren materialist, o diferenţiere esenţială, între aceste două entităţi, nici nu-i posibil. Iată de pildă un caz. Intr'un număr recent din revista Vremea, d. dr. C. Vlad încearcă să stabilească un raport între cultură şi civilizaţie şi afirmă, cu cea mai freudistă convingere din lume, dar şi cu cea mai boantă inteligenţă — într'o limbă înspăimântător de gângavă — că civilizaţia înseamnă adaptarea naturii la viaţă, iar cultura nu este altceva decât adaptarea vieţii la natură, ceeace înseamnă, după logica cea mai neîndurată, că cel mai cult animal depe pământ, cu toată părerea noastră de rău, nu este — vă închipuiţi! — d. dr. C. Vlad şi nici măcar Sigmund Freud, ci.... bivolul,... porcul, etc.

Dar pentrucă asupra articolului d-lui dr. C. Vlad vom insista altundeva, să observăm acum că în concepţia materialistă cultura stă lată pământului, ca un fum de jertfă neprimită. Integrat organic acestei concepţii, comunismul o prelungeşte sfidător înspre inima unui veac care se vrea scuturat, se vrea eliberat din cătuşe, care-i paralizează geniul creator şi vrea să frângă un destin cosmic, despre care va fi vorba îndată.

Să ne întrebăm însă mai întâiu ce înseamnă cultură şi civilizaţie, în sensul lor înalt şi autentic.

Pe plan spiritualist, creştin, deci integral şi just, cultură înseamnă manifestarea omului în raport cu cerul, iar civilizaţie înseamnă manifestarea omului în raport cu pământul. Neastâmpărul omului, zbătut organic între cer şi pământ, a creiat cultura şi civilizaţia. Dar definiţia nu e întreagă. Pentrucă se impune o diferenţiere mult mai radicală între cultură şi civilizaţie.

Intr'adevăr, cultura, care nici nu poate fi concepută fără religie, are sens eshatologic, dacă nu chiar soteriologic, de care este străbătută ca de-o măduvă vie, şi care-i dat de Jaques Maritain ca numitor comun al istoriei. Şi cum tot ce se articulează eshatologic are origină transcendentă, cultura coboară şi ea din ape străfunde de cer.

Coborând din cer, cu drum, neîntors, spre vesnicie, cultura s'a umilit mai întâiu în faţa altarului. Nu-i fără importanţă să amintim că atât noţiunea de cult, cât şi cea de cultură se recunosc, ca origină şi însemnare, în străbunul colere şi împreună tind, în ultim sens, către colere Deum.

Cultura are, aşa dar, pe Dumnezeu în inima ei, este theocentrică.

Sub acest unghiu fermentul istoriei este spiritul.

Căutat mai lângă noi, rostul culturii ne e organic, structural. Căci ce e altceva toată cultura, decât realizarea maximă, pe plan uman, a ceeace numim chipul şi asemănarea lui Dumnezeu în om? In tot ce a articulat durabil şi înalt în istorie, dar absolut în tot, omul s'a întrecut pe sine şi s'a apropiat de chipul şi asemănarea lui Dumnezeu din el, ca de-o supremă eliberare. Şi nimic frumos, adevărat şi mare, n'a putut omul gândi şi clădi, dincolo de acest străfund divin şi în afară de asistenţa permanentă a revelaţiei naturale.

Pe teren religios, artistic şi chiar ştiinţific, când a creat autentic şi pur, omul, a ştiut sau nu, întotdeauna s'a rugat. Şi s'a rugat cu aprinsă pasiune chiar când gestul şi gândul îi erau păgâne. Am insista documentar asupra acestei afirmaţii, dacă nu ni s'ar vâri sub condeiu următoarea întrebare:

Să fie oare şi civilizaţia o realizare spirituală?

Răspundem cu un categoric da, dar şi cu o rezervă tot atât de categorică.

Intr'adevăr civilizaţia, considerată sub unghiul vizionar şi just al concepţiei creştine, este fructul luminos al culturii, în ordine materială şi o sacră valorificare a spiritului, atâta vreme cât rămâne în slujba lui. De îndată ce se smulge destinului ei înalt şi se afişează ca scop în sine — cum o vrea aberaţia materialistă — şi nu ca mijloc al unor realizări spirituale, rostul ei este trădat. Iată rezerva de care vorbeam.

Cultura şi civilizaţia, intuite astfel, just şi vizionar, nasc din neastâmpăr spiritual, sunt deci expresia acestui neastâmpăr şi ca atare stau în slujba spiritului.

Au prin urmare un destin spiritual, cosmic.

Iar garanţia acestui destin cosmic ne-o dă spiritul autentic şi integral revelat, organizat în Biserică. De unde, după cea mai elementară logică, se impune concluzia, că o cultură şi o civilizaţie luminoase, fără Biserică — şi cu atât mai mult împotriva ei — înseamnă o crâncenă aberaţie, un non sens. Culturile şi civilizaţiile de până acum au fost doar dibuiri, vagi presimţiri, ale marei culturi şi impresionantei civilizaţii creştine, care sunt încă în curs de realizare, dar conţin toate elementele necesare unui maxim progres spiritual.

Şi aici ne împiedecăm de cea mai satanică negaţie a culturii, în sensul ei spiritual şi de cea mai diabolică exaltare a unei civilizaţii scheletic, golită nu numai de spiritualitate, dar şi de umanitate, negativă, luciferiană, de comunism. Niciodată istoria n'a cunoscut o mai îndrăcită organizare a ateismului negru, în numele culturii şi al civilizaţiei, a căror negaţie organică este, decât comunismul.

Comunismul este structural şi programatic anticultural. Căci este ateu şi materialist, iar cultura autentică este spirituală, creştină.

Comunismul este un regim politic, deci provizoriu, iar valorile lui, care nu pot fi concepute decât sub cisma lui Lenin, sunt şi ele politicianizate, stâlcite, provizorii.

Cultura este spirituală, deci vesnică şi nu poate încăpea sub poticoava unei cisme.

Comunismul este anarhie, haos spiritual şi-l jenează prezenţa bisericii, spaima haosului.

Cultura e armonie interioară şi ierarhie cosmică, sub tutela de lumină a bisericii.

Iată dece comunismul nu poate fi creator de cultură şi dece am afirmat că este dimpotrivă o crâncenă negaţie a ei.

Cât despre civilizaţia comunistă care nu poate fi fructul unei culturi, care — am văzut — nu există, să nu mai vorbim. Căci dacă cineva vrea să afle cam cum ar aduce un laborator satanic, să pornească în Rusia. Dar nu condus de ghid şi călăuze oficiale, cari te invită afară de îndată ce ai privit la dreapta sau la stânga, ci să pătrunzi în uzini şi să cobori printre mujici, cum au făcut Henri Béraud şi Panait Istrati, cari s'au îngrozit de iadul de acolo.

Şi când te gândeşti că secăturile dela cuvântul liber şi căpcăunul de Constantinescu-Iaşi, cu toţi proletarii lor, ţipă atât de sinistru în numele acestui paradis roşu!

Vorba d-lui Toma Vlădescu, o spânzurătoare pe undeva, pe la răspântii...

Niţă Mihai

D. ION MIHALACHE LA PARIS

D. de Monzie a invitat pe d. Ion Mihalache să conferenţieze la Paris despre „statul ţărănesc".

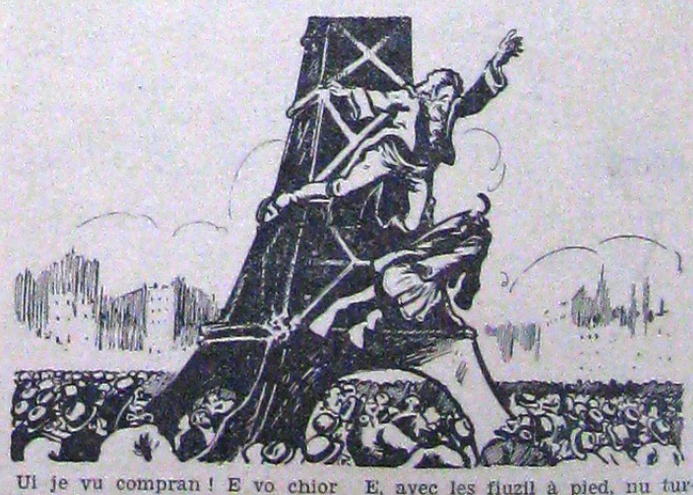

Ui je vu compran! E vo chior peizan je voa com el meo compran uosi! Viv la Frans! A ba avec le „ciocoii" de la Biucarest! E, avec les fiuzil à pied, nu turnon les buş de canon ver la Sodoma et criion, donc, disi pur antandr u il fo: „Viv la repiublic"!

Abonamente la Sfarmă-Piatră:
300 Lei anual; 175 pe 6 luni

Note, polemici, înfierări

Comuniștii dela „Dreptatea"

„Dreptatea" ne atacă și ne părăște guvernului ca să ne suprime, fiindcă... noi am omorît pe I. G. Duca!

Nu regretăm decât că suplica aceasta, cu denunțul d-lui Mihalache, e scrisă într'un stil agramat.

In ce privește atacul, în fond îl pricepem și ne onorează.

De ce să nu ne atace redactorii internaționalei a treia, de vreme ce noi combatem aici comunismul?!

Comemorarea lui Ionel Brătianu

Proporțiile de mare fast pe care guvernamentalii de astăzi le-au dat comemorării lui Ion I. C. Brătianu, comemorare ce a coincis cu inaugurarea unei frumoase biblioteci, constitue un fapt care, firește, își are o explicație lămurită.

Ion. I. C. Brătianu a fost ultimul adevărat șef al partidului liberal. Odată cu stingerea lui din viață, s'a surpat și pilonul de stâncă dela temelia liberalismului românesc. Că acest om aspru s'a integrat într'o ideologie care, prin structura ei organică, aparținea unor vremi demult apuse, asta e cu totul o altă problemă.

Indiferent de Ionel Brătianu liberalul, noi ne îndreptăm de aici gândul către Brătianu apărătorul drepturilor și intereselor vitale românești.

La confecționarea tratatului de la Versailles, Ion I. C. Brătianu, aceasta nu o putem uita noi, într'adevăr, a trântit dârz pumnul în masă și a refuzat, demn, să-și aștearnă semnătura subt drepturile absolute ale jidanilor în această minunată și dumnezeiască, dar pângărită țară valahă.

Știm, a fost platonică toată revolta lui. Dar, oricum, imaginea aceasta măreață a rămas. Și ea ne face să ne îngenunchem acum gândul pe lespedea subt care se însenînează în ceasul acesta chinuita frunte a dictatorului Ion I. C. Brătianu.

Maria Mohor

-medalion nesentimental-

Printre cochetele de pe vremea Regelui Soare (nu Soare Z. Soare) și leliițele mai recente ale scenei, Maria Mohor apare ca o tânără și o doamnă în același timp.

Ca tânără ar fi putut face toate saltările ce leagă rampa românească de publicul influent. Nu le-a făcut. Foarte rău, — pentru dânsa, foarte bine pentru cei ce merită și ei din când în când un eșec.

Ca doamnă, ar fi putut crea mult mai multe roluri. Dar scena românească nu le are. Ea are numai vulgaritate, iar o doamnă are voe să păşească pe scândurile ei numai dela 60 de ani în sus.

Cum se întoarce însă soarta! Cu cât mai rară cu atât o artistă se face mai așteptată.

Și e ceiace a dovedit Maria Mohor în ultima ei creație dela „Regina Maria".

O suzană așa cum a visat-o Géraldy în Duminicele lui de evadare din funinginea și trivialitatea Parisului.

Cum e primit „Sfarmă-Piatră"

Ziarul arădan „Curierul" scrie subt semnătura d-lui I. P. Crivăț un frumos articol despre revista noastră. Extragem:

„Peste pusderia măruntelor reviste românești, silueta lui „Sfarmă Piatră" se ridică semeață, de împărat de oști, tocmai prin aceea că luptă cu arme noi: curajul, sinceritatea și românismul, scule cu cari nu s'a prea tras multe brazde în țelina câmpiei românești.

Pentru acestea, și mai mult de cât acestea, urăm: să trăești mulți ani, „Sfarmă Piatră", Faptă veșnică să croiești din lutul și cremenea străbună. Fii Făt-Frumosul care răpune capetele hidrei și, doborând avântul smeilor, să liberezi pe Cosânzeana visurilor tinere din Casa Neamului.

Pe umerii tăi uriași așezăm nădejdile noastre".

Fascismul eroic

Pe frontul african din regiunea muntelui Gundi, în timpul înaintării spre Makalé, a căzut eroic un tânăr ofiter fascist Aldo Lusardi, laureat al facultății de drept din Roma.

El este al doilea comandant italian mort pe pământul Etiopiei fasciste și al civilizației.

Lusardi, născut în 1908, a fost unul dintre cei dintâi membri ai avantgardei tineretului fascist din 1922 și, mai târziu, ca student, a făcut parte din „Grupul Universitar Fascist" și a redactat paginile scânteietoare ale revistei academice: „Libro e Moschetto" (Carte și Carabină).

Deși rănit mortal, povestește „Il Popolo d'Italia", Aldo Lusardi nu a încetat să-și încurajeze soldații, până ce l-au ridicat brancardierii.

In momentul când simți că sfârșitul îi e aproape, ofițerul din cămășile negre chemă pe colonel la brancarda sa și-i spuse:

— Acum când plec, vă rog să spuneți Ducelui că, fascist totdeauna credincios, eu mor cu numele lui pe buze!

NICOLAE ROȘU

„Dialectica naționalismului"

Se află sub tipar la Editura „CULTURA NAȚIONALĂ" și va apare

la 10 Decembrie

Blocul parlamentar naționalist

In momentul când scrim aceste rânduri, blocul parlamentar național e fapt îndeplinit. El e constituit din deputații și senatorii celor două grupări naționaliste: Partidul național creștin și Frontul românesc.

O lămurire dela început: e vorba, deci, nu de o fuziune, a celor două partide, ci numai de un acord al reprezentanților lor în

lupta parlamentară. Și e vorba nu de un acord perpetuu, ci limitat numai la actuala sesiune a parlamentului.

Era oare necesară constituirea acestui bloc?

La această întrebare, „Sfarmă Piatră", care e o publicație liberă, n'ar putea să răspundă categoric. Mărturisim ezitarea noastră între da și nu.

După concepția noastră nu există mai multe naționalisme. Există o singură doctrină, un singur program, un singur naționalism. In virtutea acestei concepții, toți naționaliștii adevărați și sinceri trebuiau să se unească, fără ezitare, din primul moment. Liga d-lui A. C. Cuza și partidul d-lui Octavian Goga au înțeles acest imperativ și s'au contopit, fără zăbavă fără discuții sterpe, ulcătuind partidul național creștin. Admirabil și înălțător moment de solidaritate românească. Cei doi șefi fuzionați au întins imediat brațe frățești d-lui Al.

Vaida. Dar până azi ei au rămas cu brațele întinse în gol.

D. Al. Vaida a refuzat și refuză să fuzioneze. Dece? E mai pur naționalismul Frontului românesc decât al Partidului Național creștin? Aceasta, desigur, n'o crede nici Frontul românesc, care până azi nu are un program definit și nici membrii săi, toți de proveniență democratică, a căror atitudine din trecutul proaspăt a fost în totală contradicție cu dezideratele naționalismului. Nu e locul să facem procesul acestui trecut. Imperativul solidarității cere menajamente din partea noastră și bucurie pentru noații convertiți, oricare ar fi ei. Dar ezitarea Frontului românesc de a fuziona pune într'o umbră de suspiciune sinceritatea acestei mișcări.

In ce privește Partidul Național creștin, al cărui naționalism pur nimeni nu-l suspectează, poziția lui e atât de puternică azi în massele populare încât, cu fuziune sau fără fuziune, calea spre izbândă e larg deschisă. Dacă o problemă a fuziunii se mai poate pune de azi încolo, ea nu poate fi o necesitate de viață, decât pentru Frontul românesc.

Credem că însuși blocul parlamentar național a ieșit din această necesitate. In Parlament, național-creștinii sunt în majoritate. Vaidiștii ar fi făcut o figură defavorabilă lucrând separat. Blocul încheiat are cel puțin meritul de a înfățișa pe naționaliștii parlamentari într'o atitudine unitară.

Punctele acordului încheiat sunt de altfel, toate puncte din programul răspicat al Partidului Național creștin. Astfel acordul apare ca o raliere provizorie la doctrina și la programul național-creștin.

Frontul românesc o face cu titlul de experimentare a unei eventuale fuziuni? Cu titlul de ucenicie a parlamentarilor săi în practica naționalismului?

Rămâne de văzut.

Noi însă o spunem cu fruntea sus: naționalismul nu este și nu trebuie să fie materie de oportunism politic. Naționalismul e aproape o religie. El cere credință integrală și voință de sacrificiu. Reforma fundamentală a acestei țări nu se face prin simulacre și improvizații.

Argetoianu pe dinafară

Există un lucru care ne încântă în deosebi în textul constitutiv al Blocului parlamentar național: codițelul de încheiere, cu caracter restrictiv, prin care se hotărăște că dintr'un asemenea Bloc nu pot face parte în niciun caz rebegiții politici. Ne place să credem că acest codicil a fost scris anume pentru a exclude orice posibilitate de apropiere a d-lui Const. Argetoianu de acțiunea naționalistă. Naționalismul e un sanctuar ce nu trebuie pângărit de băligarul bestiilor politice.

Bătrân și dezagregat, d. C. Argetoianu nu poate pricepe adâncimea prăpastiei în care îl va putrezi scheletul politic. El tot mai crede că se poate târî în patru labe, pe peretele de stâncă, până sus la orizontul luării în seamă. I-am urmărit toate sforcolirile din ultima vreme și toate bietele mugete cu care vrea să ne facă să credem că zbiară eroic. U-

nele suspecte lapsusuri de memorie au făcut să se strecoare numele pestilențial al acestui individ printre florile naționalismului. Faptul a stârnit nedumerire și indignare. Totul a fost însă zadarnic.

Codicilul Blocului parlamentar național îl dă un brânci puternic! Acestui va cădea înapoi, în prăpastia pe care o măsoară în C PATRU LABE.

Sfarmă-Piatră

DUPA ALEGERILE ENGLEZE

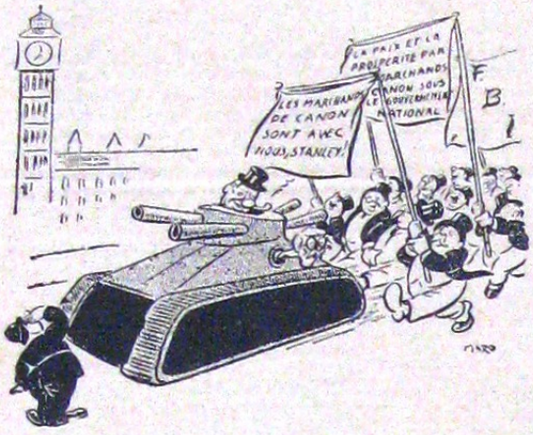

— Marşul către Westminster.

(Daily Worker)

CAPRICIILE MARIANEI

—Ai fi un băiat drăguţ dar prea semeni cu tatăl tău dela 1914.

(Guerin Meschino)

— Persecutaţii frontului popular.

(Gringoire)

SITUAŢIA POLITICA IN FRANŢA

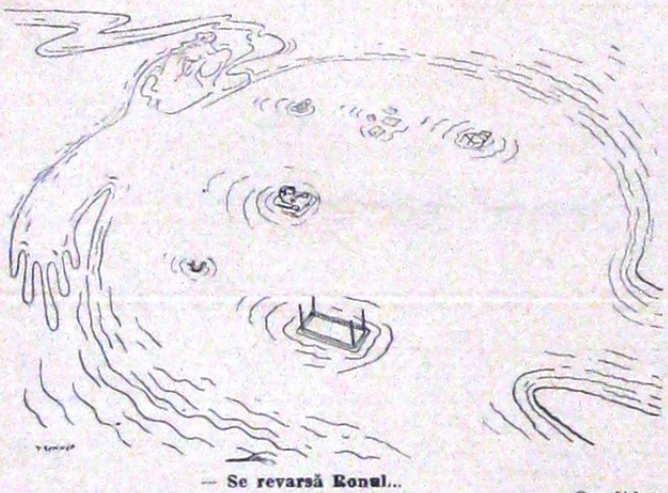

— Se revarsă Eonul...

(Candide)

— Să fie balanţa justiţiei internaţionale un simplu balansoar.

(Candiae)

O POZIŢIE PUŢIN COMODA

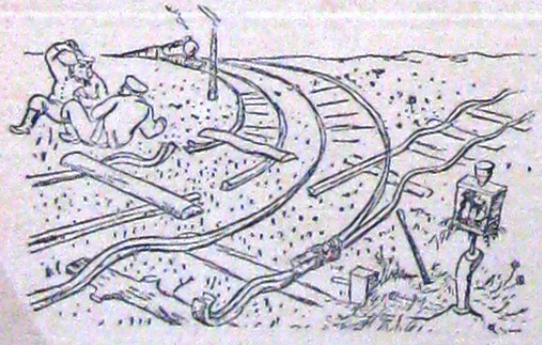

— Situaţia căilor fierate în U. R. S. S.

(Desen din oficiosul Pravda)

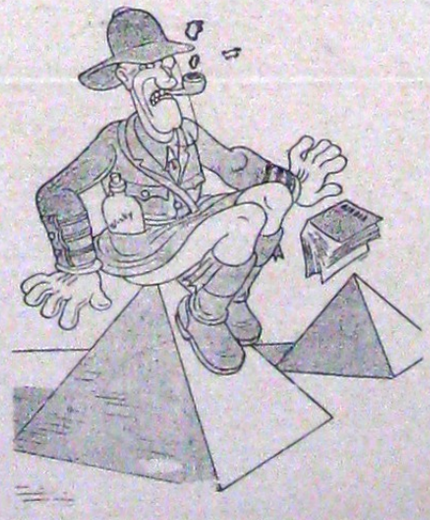

— Situaţia Marei Britanii în Egipt.

(Guerin Meschino)

D-l LAVAL ŞI CELE DOUĂ CISME
(ANGLIA ŞI ITALIA)

— Cum dracu să le încalţ pe amândouă ?!...

(Guerin Meschino)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL" — BUCUREŞTI, STRADA BREZOIANU 23—25